

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 354. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992357648176/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

somt i Værelset ved Siden af. «Hvad er der hændt?» spurgte han urolig en netop indtrædende Tjener. «Ingenting,» svarede denne tørt, «Herren giver Religionstime.» Den gamle Hardenberg plejede at lede Andagtsevelserne og prøve de yngre Børn i Troessager, og herved gik det undertiden stormfuldt til.

Af dette Hjem udgik Friedrich von Hardenberg. Han var et drømmende, meget svageligt Barn, en opvakt, ærgerrig Dreng. 1791 gik han til Jena for at studere Jus ved Universitetet der; det havde dengang sin Glanstid med Lærere som Reinhold, Fichte og Schiller. Særligt vækkende var for Novalis Schillers Forelæsninger. Schiller blev den unge Mand «det fuldendte Mønster paa Humanitet». Ogsaa med Fichte blev han nærmere bekendt, og kaldte ham begejstret «Opfinderen af Love for det nye Verdenssystem». Man havde da ikke i den unge Hardenberg kunnet ane den tilkommende Forherliger af Lysrædselen.

I denne første Ungdomstid ser vi ham forfalden til lidenskabelige Grublerier over sit eget Jeg og vaklende i alle sine Planer; snart vil han med største Iver drive sine Studier, snart opgive alle videnskabelige Sysselsættelser for at gøre sig til Soldat. Saa underligt det klinger, saa er i dette Tidsrum de Frihedsmænd, der har været afgjorte Forkyndere af Nytte-Evangeliet, de Forbilleder, han priser. Til sin Broder skriver han: «Køb dig Franklins Ungdomslevned og lad denne Bog og dens Genius være din Ledsager!» En Smule ungdommeligt Letsind gør sig i denne Tid af og til gældende hos ham; han kommer nu og da i Forlegenhed ved Gæld, han har gjort, men svarer samtidigt Faderen med overlegen Forstand, naar denne vil tage denne Ungdomsdaarlighed altfor højtideligt.

Ved den franske Revolutions Udbrud, der naturligvis satte saavel Faderen som Onkelen i den yderste Forbitrelse, ser vi Friedrich med hans et Par Aar ældre Broder levende tage Parti for Revolutionen og dens Ideer.

Da de smaa Forhold i Sachsen afskrækkede Friedrich, erklærede hans Slægtning, den daværende Minister v. Hardenberg, den senere Statskansler, sig beredt til at skaffe ham en Ansættelse i Prøjsen; Planen strandede paa Faderens Betænkeligheder ved at sætte Sønnen i Huset hos den liberale Fætter i Berlin. Saaledes blev Friedrich for sin praktiske Uddannelses Skyld, nærmest for at gøre sig fortrolig med kursachsiske Rets- og For-